

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ШАВКИЕВА ДИЛФУЗА ШАКАРБОЕВНА

**ГЕЙМЛАР ВОСИТАСИДА
ИНГЛИЗ ТИЛИНИ
ЎРГАТИШ
(1-босқич талабалари учун)**

**Тошкент
“MUMTOZ SO‘Z”
2021**

УЎК: 378.016/811.111

КБК 74.268. 81.2Англ

Мазкур ўқув-методик қўлланма олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган 1-босқич талабалари учун инглиз тилини ўрганишга йўналтирилган бўлиб, унда геймлар воситасида тил ўрганиш аспекти хусусида фикр баён этилган.

Мазкур қўлланмадан талабалар, магистрантлар, инглиз тили ўқитувчилари фойдаланишлари мумкин.

74.268. 81.2

Дилфуза Шавкиева, Шакарбоевна.

Геймлар воситасида инглиз тилини ўргатиш (1-босқич талабалари учун) ўқув-методик қўлланма / Шавкиева Дилфуза Шакарбоевна. – Т.: MUMTOZ SO‘Z, 2021. – 104 б.

Гулистон давлат университети Илмий Кенгашида муҳокамадан ўтган ва нашр этиш учун тавсия этилган (11-сон баённомаси, 2021 йил 9 июн)

ISBN 978-9943-6085-3-5

© Шавкиева Дилфуза Шакарбоевна, 2021

© “MUMTOZ SO‘Z”, 2021

КИРИШ

Дунё миқёсида рақамли технологиялар асрида бўлажак мутахассислар учун жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва ахборот ресурсларидан кенг фойдаланиш, халқаро ҳамкорлик ва мулоқотни ривожлантириш имкониятларини кенгайтириш алоҳида долзарблик ва аҳамият касб этмоқда. Бунда инновацион технологиялар қаторидан ўрин олган ўқув ахборотини ўзлаштиришнинг педагогик ва психологик хусусиятларини ўрганиш билан бирга рақамли геймификация технологияларидан фойдаланиш бўлажак мутахассисларни тайёрлаш ва таълим сифатини оширишда муҳим омиллардан бирига айланмоқда.

Жаҳон амалиётида педагогларнинг хорижий тиллар бўйича касбий компетентлигини ривожлантиришда таълим жараёнига ахборот-коммуникация технологияларини қўллашга доир инновацион фаолиятга йўналтирилган илмий изланишлар олиб борилмоқда. Хорижий тилларни ўқитишда педагогларнинг касбий коммуникатив компетентлигини ривожлантириш, глобаллашув шароитида инновация жараёнининг педагогик-психологик жиҳатлари, компетентли ёндашув нуқтаи назаридан педагогларда хорижий тил кўникмаларининг ривожланиш даражасини диагностика

қилувчи технологияларни илмий асосланган ҳолда такомиллаштириш зарурати мавжуд.

Республикамизда сўнгги йиллар ичида ахборот-коммуникация технологиялари ёрдамида чет тилларини ўргатишда, замонавий педагогик ва рақамли технологиялардан фойдаланган ҳолда ўқитишнинг илғор методларини жорий қилиш орқали хорижий тилларда эркин мулоқот қила оладиган мутахассисларни тайёрлашга замин яратилмоқда. «Замонавий ахборот коммуникация технологиялари ва чет тилларини чуқур ўзлаштирган кадрларни тайёрлашнинг юқори даражаси ва сифатини таъминлаш; олий таълим муассасаларида илмий-тадқиқот ишларини ташкил этиш, уларнинг самарадорлигини ошириш, тадқиқот натижаларини амалиётга кенг жорий этиш, таълим, фан ва ишлаб чиқаришнинг ўзаро мустаҳкам интеграциясини таъминлаш, илмий-тадқиқот ишларига иқтидорли ёшларни жалб қилиш ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга катта эътибор берилмоқда»¹. Шу билан бирга, таълим жараёнини инновацион босқичга кўтариш ҳамда ўқитишнинг илғор шакллари,

---

¹ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг 2019 йил 11 июлдаги «Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-4391-сон қарори. Электрон ресурс:<http://www.lex.uz>. (мурожат санаси: 08.12.2020)

методларини танлашда рақамли технологияларнинг турлари ва имкониятларидан бири геймификация орқали таълим сифатини янги поғонага кўтариш, таҳсил олувчиларда тил ўзлаштириш кўникмаларининг динамикасини оширишга қаратилган илмий тадқиқотларни амалга ошириш долзарб аҳамият касб этади. Шу жиҳатдан олганда, мазкур ўқув-методик қўлланма олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган 1-босқич талабалари учун инглиз тилини ўрганишга йўналтирилган бўлиб, унда геймлар воситасида тил ўрганиш аспекти хусусида фикр баён этилган.

Мазкур қўлланмадан талабалар, магистрантлар, инглиз тили ўқитувчилари фойдаланишлари мумкин.

1. ГЕЙМИФИКАЦИЯ НИМА? УНДАН ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ҚАНДАЙ ФОЙДАЛАНИШ МУМКИН?

Геймификация – таълим жараёни субъектларининг ўқув топшириқларини компьютер ўйинларига ўхшаш вазиятда қўллаш. Гарчи, ҳозирги кунда геймификация кўпроқ бизнес ва ишлаб чиқариш соҳаларида қўлланилиб келинсада, таълим жараёнига геймларнинг тобора кириб келиши, унинг самарадорлигини оширишга хизмат қилмоқда. Биз илмий манбалар, адабиётлар ва луғатларни таҳлил қилиб, “гейм” сўзи бир неча маъноларда ишлатилишининг гувоҳи бўлдик.

Гейм (ингл.: “game” – ўйин) – 1) спорт соҳасида айрим ўйинларнинг бир қисми. Масалан, теннис ўйинида бир неча геймлар мавжуд (Ушаков. Толковый словарь русского языка Ушакова. 2012); 2) Кольт револьверига ўхшаш, чўнтакда олиб юришга мўлжалланган, вазни 700-740 г. бўлган 22 ва 38 калибрли

олти зарядли немис револьвери; 3) Немис қурол-яроқ ишлаб чиқариш фирмасининг номи; 4) Гейм (Heim) Альберт (1849-1937) – швейцар геологи Россия ФА нинг фахрий аъзоси (1925). Альп тоғлари техтоникаси ва гляциология (музликлар) бўйича тадқиқотлар олиб борган.

Барча тавсифларни таҳлил қилиб, муаллифлик нуқтаи назаридан “гейм” атамасига қуйидагича таъриф берилди:

Гейм IT соҳасида бир неча даражали ўйинни билдириб, ҳар бир босқич ўйин фойдаланувчига навбатдаги босқичга ўтишга имкониятини яратади. Таълим жараёнида геймлар дидактик тавсифга эга бўлиб, таҳсил олувчини ўқув предметига қизиқишини ва мотивациясини оширишга мўлжалланади. Инглиз тилини ўқитишда геймлар таҳсил олувчиларда creative product tasks , яъни ижодий топшириқларни бажариш кўникмаларини ривожлантиради, ўқув курслари бўйича мавзуларни сифатли ўтишга ёрдам беради.

2. ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ГЕЙМИФИКАЦИЯ

ТАМОЙИЛЛАРИ:

Мотивация – бу ҳар қандай ўйин принципига асосланган пойдевор бўлиб ҳисобланади. Геймификация иштирокчилари бир-бири билан ўзаро алоқада бўлишлари лозим бўлганликлари боис, улар рағбатлантиришнинг энг оддий вариантлари – далда бериш, мақомга эга бўлиш кабилардан фойдаланадилар. Агар алоқа ташқи муҳитда, масалан, мижозлар билан амалга оширилса, мотивация хизмат, қулайлик, бепул маҳсулот бўлиши мумкин.

Кашфиёт ва далда. Геймификация тамойилларини амалга оширишда талабаларнинг янги, қутилмаган таркибни яратиш истагини сақлаб қолиш муҳимдир. Янги даражаларни очиш орқали иштирокчиларнинг фаоллиги ошади. Бу таълим иштирокчиларини “жонли” жамоага айлантириш учун керак бўлган нарса.

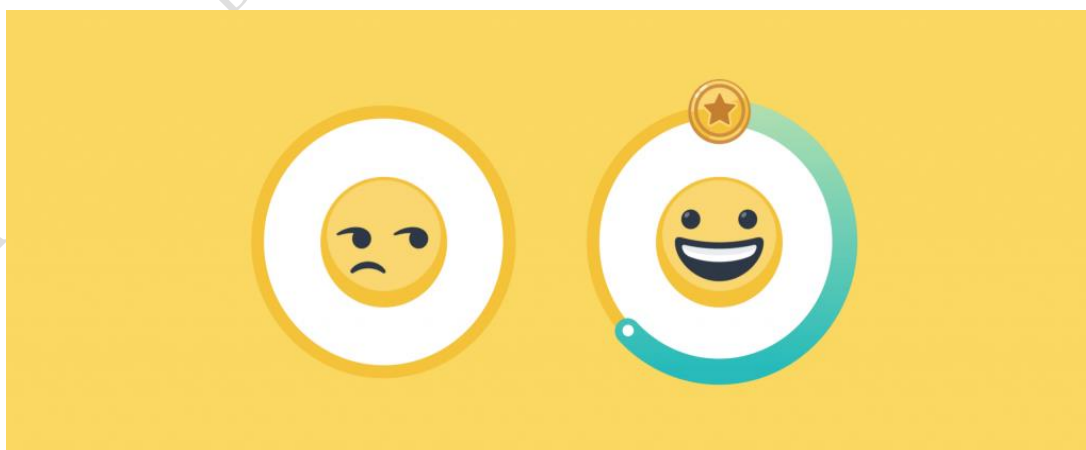
Нуфузни ошириш. Ҳар бир талаба ўз қадр-қимматига кўра шахс сифатида жамоада тан олиншини хоҳлайди. Геймификация буни статус принципи орқали амалга оширишни таклиф қилади. Ажабла-

нарлиси шундаки, ҳатто соврин ҳам талабаларни жамоа ва педагогларнинг миннатдорчилигини олиш каби ғайрат билан ўқув фаолиятини давом эттиришга ундай олмайди.

Соврин. Геймификация тарафдорлари мукофот принципи янги технологиялар учун энг яхши восита деб ҳисоблашади. Бу жараён иштирокчиларнинг фаоллигини оширади, аммо соврин ўйинчи учун қизиқ бўлиши жуда муҳимдир. Геймификация мотивация масаласини янги, ностандарт усулда ҳал қилишга ёрдам беради.

Таълим жараёнида қуйидаги тартибда геймификация тамойилларидан фойдаланиш керак: Мотивация ва ўзаро таъсир – қизиқарли таркиб – биз сизни мақом олишга ундаймиз, ҳурмат – бу эришилган натижа учун мукофот

1-расм. Геймификация жараёнида истеъмолчиларга далда бериш учун яратилган смайллар

Энг машхур тил ўрганиш геймлари: Arena, AnyLogic, SIMSCRIPT, SLAM, SIMAN, AweSim, GPSS.

Талабаларга геймификация ёрдамида инглиз тилини ўқитишда ривожлантириш технологиялари: муаммоли маъруза, маъруза-мунозара, муайян вазиятларни таҳлил қилиш, ташкилий ва ақлий ўйинлар, ўқув ва касбий матнларни танқидий таҳлил қилиш, лойиҳалар усули, ижодкорликни ривожлантириш бўйича тренинглари, диагностик ўқув семинари, ривожланиш диагностикаси, амалиётга йўналтирилган вазифалардан фойдаланилади.

Қуйидаги тартибда геймификация тамойилларидан фойдаланиш таълим самарадорлигини оширади: Мотивация ва таълим субъектларининг ўзаро таъсири, иштирок этиш ва ундан баҳраманд бўлиш. Геймификация психологик нуқтаи назардан, ғалаба, мақтов ва мукофотлардан баҳраманд бўлиш орқали релаксация гормонини ишлаб чиқаради. Геймификация мураккаб муаммоларини ҳал қилишга, спорт билан шуғулланишга, соғлом турмуш тарзини олиб боришга, табиатни муҳофаза қилишга ундайди.

Тажриба. Геймификация – бу қатъий қотиб қолган ғоя (догма) эмас, балки, янги билимларни бир

поғонага кўтаришга мўлжалланган мобил тизим. Япония корпорацияларида компаниянинг муаммосини ҳал қилишда муваффақиятсиз уринишларни амалга оширган ходимларни ҳеч қачон ишдан бўшатишмайди, аксинча, аллақачон тажриба орттирган ходим хатога йўл қўймаслигини инобатга олишади .

Натижа. Микрософт, Найк, Американ Экспресс ва Самсунг каби дунёнинг етакчи корпорациялари томонидан таълим жараёнида геймификацияни қўллашга эътибор қаратмоқдалар. Янги технологияни инглиз тилини ўқитиш методикасини бойитишда синаб кўриш тадқиқот объектидан келиб чиқиб, белгиланди. Бунга бир неча мисолларни келтириш мумкин. Найк корпорацияси мунтазам югуришни ҳақиқий квестга айлантирди. Корпорация ёқилган калория, юрак уриш тезлиги, юрган масофа ва бошқа хусусиятларни ҳисоблайдиган рақамли дастурни ишлаб чиқарди. Энг яхши югурувчи бўлиш учун дастурга рақобатбардош устунликни қўшиб, компания мижозларга Найк кроссовкаларини машқ қилиш ва сотиб олиш мотивациясини оширди. Ёки Марриот меҳмонхоналар тармоғи экспрессив изланиш орқали ходимларни жалб қилади. Одамлар компания билан турли даражадаги

танишувлардан ўтишади, худди компьютер ўйинида ўйналганидек тестлар, интервьюлар олишади. Ким юқори даражадаги поғонага чиқса, нуфузли компанияда 100% иш жойи билан танишади, ёхуд ўша меҳмонхоналар тармоғидаги биронтасига бепул яшаш имконига эга бўлади. Юта компанияси ўз ходимлари учун Стар Царс услубидаги ўйинни амалга мунтазам ошириб бориш натижасида менежерлик соҳаси бўйича маълумот тўплашади. 2 ой давомида ходимлар Дарк Сиде ва республика кланларига “бўлинган” ҳолда менежерлар маълум миқдордаги “маҳсулот сотишлари керак бўлади”. Делоитте Леадершип Академияси фойдаланувчиларни масофадан ўқиганликлари учун мукофотлайди – ҳар бир олинган курс учун баллар ва бонуслар берилади. Ушбу рағбатлантириш тизими 20000 дан ортиқ менежерларни Академияда малака оширишга ундади. Элемент Бар компанияси бренд фойдаланувчиларини турли хил ингредиентлардан фойдаланувчи барларни ўзлари йиғиб, уларни компания веб-сайтидан танлаб олишга таклиф қилади. Савдоларни бошлаш учун совғалар ихтиро қилинади. Иштирок этиш учун рўйхатдан ўтиш ва қисқа анкетадан ўтиш керак. 5 кун ичида компания товар хабар-

дорлигини ошира олиши ва сотув ишлари самардорлигини оширишга имконият яратилиши мумкин. Бинобарин, геймификациянинг асосий принципи – фойдаланувчидан доимий, ўлчовли мулоҳазаларни олишга имконият яратади, бу эса фойдаланувчи ҳатти-ҳаракатларини динамик равишда созлаш қобилиятини таъминлайди ва натижада дастурнинг барча функцияларини тезда ўзлаштиради.

3-ГЕЙМЛАРНИ ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ҚАНДАЙ ҚЎЛЛАШ МУМКИН?

Геймларни машғулотларда қўллаш тартиби хилма-хилдир. Масалан, иссиқ ўлкаларда яшовчи ҳайвон тўғрисидаги матнни шакллантириш топшириғи бе-

рилди. Талабалар таълимий сайт орқали Африка, Австралия каби иссиқ мамлакатларда яшайдиган жирафа ҳайвони тўғрисида интернетдан маълумот олишлари мумкин.

GIRAFFES

There are different kinds of animals on our planet, and all of them are very important for it. For example, everybody knows that the sharks are dangerous for people, but they are useful for cleaning seawater. There are two types of animals: domestic (or pets) and wild. People keep pets in their homes. And some wild animals are very dangerous. Domestic animals live next to people, whereas wild animals' "homes" are forests, jungles, oceans and so on.

Giraffes are very beautiful and unusual animals. They are the tallest land animals in the world. Giraffes can reach a height of 5,5 m and a weight of 900 kg. They are famous for their long necks. But does anybody know, that giraffes have a very long tongue? They even can clean the ears with it! Giraffes are usually yellow or light brown with dark stains. Giraffes live in African savannas. They can live from 20 to 30 years. It is interesting to know, that giraffes sleep only twenty

minutes at a time. They sit down on the ground and bend their long neck down.

Giraffes do not hunt. They eat leaves, grass, and fruit. Due to their long neck, they can reach the highest leaves on the trees that other animals cannot eat.

You can often meet giraffes in city Zoos. They are very friendly and all the children like them very much.

Матнни номлаш учун талабаларга 1 дақиқа вақт берилди. Улар матнни турли номлар билан: “Unusual animal of the planet”, “The longest animal in Africa”, “Dignified and beautiful animal”, “Friendship-loving animal” (“Сайёрадаги энг антиқа ҳайвон”, “Африкадаги энг узун ҳайвон”, “Виқорли ва гўзал жонивор”, “Дўстликни севувчи жонивор”) деб аташди.

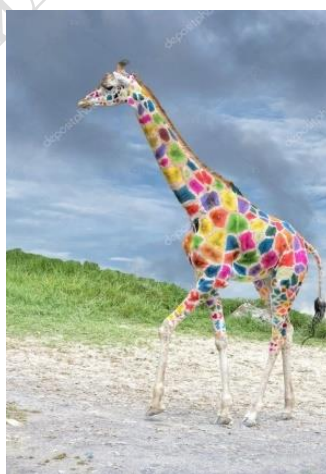
Машғулотнинг иккинчи босқичида талабаларга турли геймларда мана шу ҳайвон иштирок этадиган ўйин қаҳрамонини топиш вазифаси берилди. Талабалар бир неча дақиқа оралиғида интернетдан бу топшириқни ба-жаришлари талаб этилди.

Фанлараро боғлиқлик принципи ОТМ фанлари таркибида амал қиладиган объектив ўзаро алоқаларни акс эттиришни таъминлайдиган дидактик шартлардан биридир.

Геймификация ёрдамида талабалар интерпретацияси асосида бажариладиган топшириқлар

№	Топшириқ номи	Интернетдан олинган маълумот	Талабалар интерпретация- сидаги маълумот
1	Матнни номлаш	Giraffes	“Unusual animal of the planet», “The longest animal in Africa” ва б.

2 Матнга оид гейм
қаҳрамонларинин
г суратини топиш

Гейм қаҳрамонла-
ри ичидаги “Энг
дўстона ҳайвон”
номинацияси бў-
йича голибликни
қўлга киритган
расмга баҳо бе-
риш

Жадвалда акс эттирилганидек, мазкур топшириқ асосида талабаларнинг инглиз тилида маълумотларни йиғиши, сарарлаши, интерпретация қилиши, мумкин.

Навбатдаги топшириқлар тизимида талабаларга матнни инглиз тилидан ўзбек тилига таржима қилиш топшириғи берилиши мумкин. Талабалар бу топшириқнинг уддасидан чиқиш учун зарур ҳолларда интернет-таржимони йўл қуйган стилистик хатоларни муҳаррирлашлари зарур.

**Инглиз тилидаги
матн**

**Интернет-
таржимони
(Google)
асосидаги матн
таржимаси**

**Талабалар
томонидан
тахрирланган
матн
таржимаси**

There are different kinds of animals on our planet, and all of them are very important for it. For example, everybody knows that the sharks are dangerous for people, but they are useful for cleaning seawater.

Сайёрада турли хил турдаги ҳайвонлар мавжуд ва уларнинг барчаси у учун жуда муҳимдир. Масалан, акулалар инсон учун хавфли эканлигини ҳамма билишади, аммо улар денгиз сувини тозалаш учун ҳам фойдалидир.

Сайёрамизда турли хил ҳайвонлар мавжуд бўлиб, уларнинг барчаси сайёра ҳаёти учун жуда аҳамиятлидир. Масалан, акулалар инсон ҳаёти учун хавфли эканлигини ҳамма билади, бироқ у океан сувини тозалаш учун фойдалидир.

Giraffes are very beautiful and unusual animals. They are the tallest land animals in

Жирафалар жуда чиройли ва ғайриоддий ҳайвонлардир. Улар

Жирафалар жуда гўзал ва антиқа ҳайвонлардан биридир.

the world. Giraffes can reach a height of 5,5 m and a weight of 900 kg. They are famous for their long necks.

дунёдаги энг баланд қуруқликдаги ҳайвонлардир. Жирафалар баландлиги 5,5 метр ва оғирлиги 900 кг гача бўлади. Улар баланд бўйинлари билан қизиқарли. Улар дунёдаги энг баланд қуруқликдаги ҳайвон бўлиб, жирафаларнинг баландлиги 5,5 метр ва оғирлиги 900 кг га етиши мумкин. Улар узун бўйинлари билан машҳур.

Giraffes do not hunt. They eat leaves, grass, and fruit. Due to their long neck, they can reach the highest leaves on the trees that other animals cannot eat.

Жирафалар овчиқмайди. Улар барглар, ўтлар ва меваларни истеъмол қилмайдилар. Узун бўйинлари туфайли улар бошқа ҳайвонлар еёлмайдиган дарахтларнинг энг юқори баргларига йетиб

Жирафалар овга чиқмайди. Улар барглар, ўтлар ва меваларни истеъмол қиладилар. Узун бўйинлари туфайли улар бошқа ҳайвонларнинг бўйи етмайдиган дарахтларнинг энг юқори баргла-

борадилар

рига узун тилла-
ри билан етиб
олишади.

But does anybody know, that giraffes have a very long tongue? They even can clean the ears with it! Giraffes are usually yellow or light brown with dark stains.

Аммо жирафаларнинг тили жуда узунлигини кимдир биладими? Улар ҳатто қулоқларини тозалашлари мумкин!

Жирафаларнинг тили жуда узунлигини биласизми? Улар ҳатто қулоқларини тозалашлари мумкин!

Топшириқнинг навбатдаги босқичида талабаларга геймификациядан фойдаланган ҳолатда инглиз тилидаги бадиий матн билан ишлаш топшириғи берилди. Бунинг учун инглиз тилида нашр этилган адабиётлар (роман, повесть, ҳикоя, қўшиқ, эссе, наср ва назм жанри) бўйича яратилган электрон таълимий ресурсларга мурожаат этиш мумкин.. Бадиий матн билан ишлашда талабаларга дастлабки босқичда инглиз тилидаги қисқа ва осон ўқиш матнлари, шунингдек, дастлабки учта қийинчилик даражасининг (starter, beginner, elementary) махсус мослаштирилган матнлар тақдим этилади.

Геймлар ёрдамида:

1. Ребусни ечинг (1 балл):

Жавоб: клавиатура.

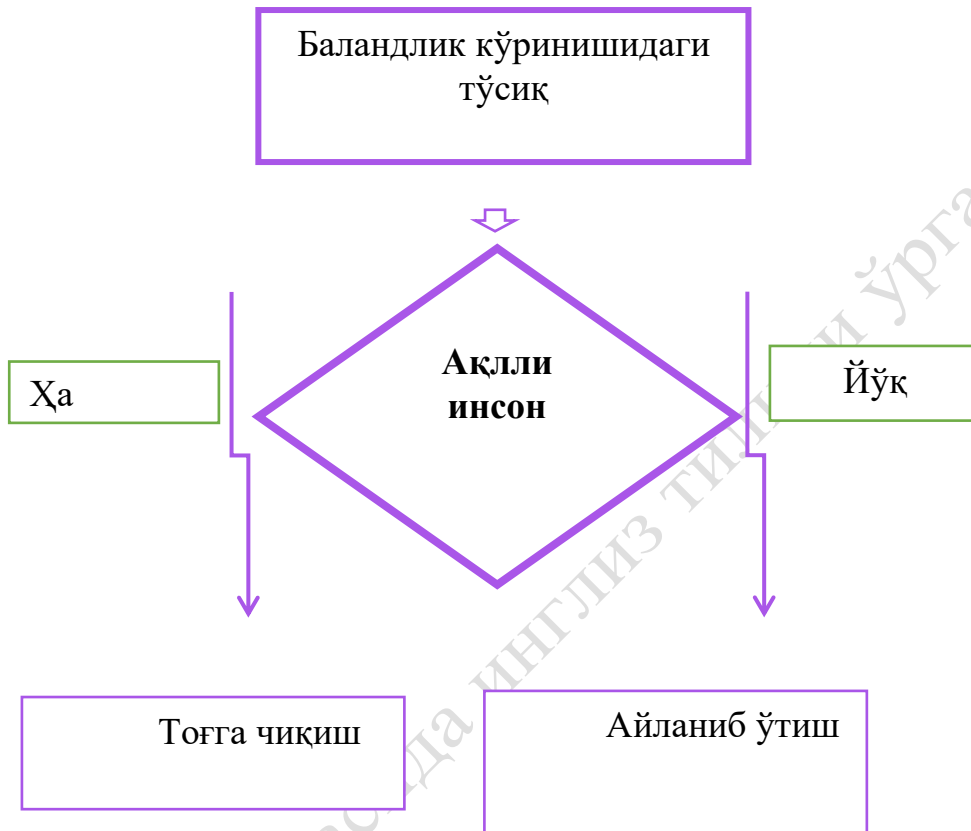
2. Ребусни ечинг ва атама номини келтиринг (2 балл)

Жавоб: Силги (ластик) – график муҳаррири воситаси.

3. Таркибий қисмларга ажралмайдиган, масса бирлиги (оддий модда) (2 балл)

Жавоб: элемент

4. Блок-схема бўйича инглиз тилидаги мақолни шакллантиринг (4 балл):

Жавоб: Ақлли инсон тўсиқни енгиб ўтиш учун тоғга чиқиши шарт эмас, у уни айланиб ўтиши мумкин
– A smart one will not go uphill, a smart one will by pass a mountain

“ОМАДЛИ ИМКОНИЯТ” ГЕЙМИ

Ўйин бориши

Командалар танишуви

Жюриларни таништириш

Командаларни қуръа ташлаш йўли билан ўйинга жалб қилиш

1-Гейм. НАВБАТДАГИ, НАВБАТДАГИ...

Ушбу геймда ҳар бир команда аъзоларига 10тадан савол берилади. Агар команда аъзолари саволларга жавоб беришга қийналишса, уларга:“Навбатдаги..” деган жумла билан мурожаат этилади.

Биринчи команда учун тақдим қилинадиган саволлар:

1. Инглиз тилидаги қайси феъллар модал феъллар дейилади?

2. Инглиз тилидаги ахборотни қайта ишлаш учункомпьютердаги қайси қурилма хизмат қилади? (марказий процессор)

2. Инглиз тилидаги ахборотни узатиш ёки қайта ишлаш учун қулай бўлган шаклга таржима қилиш ... (кодлаш) деб номланади.

3. Компбютер тилида компьютер дастури қандай номланади? (дастурий таъминот)

4. Монитор ... (ахборот чиқиши) учун хизмат қилади.

5. Компьютер дастури хакери (хакер)

6. Ўз-ўзини кўпайтиришга қодир дастур (вирус)

7. Компьютернинг ички тузилиши қандай номланади? (архитектура)

8. Қоғоздан (сканер) компьютерга расмларни киритиш учун мослама

9. Қидирув маълумотларни компьютерда сақлаш жойи (буфер)

10. Икки белги – нуқта ва чизиқча (Морзе) ёрдамида маълумот кодлаш тизимининг ихтирочиси

Масалан, What device in the computer processes information? (CPU)

2. Translation of information into a form convenient for transmission or processing is called ... (coding)

3. What is the name of a computer program in computer jargon? (software)

Иккинчи жамоага саволлар:

1. Инглиз тилини ўрганишда қайси қурилмани компьютер мияси деб аташ мумкин? (марказий процессор)

2. Телефон симлари (модем) орқали маълумот узатиш учун зарур бўлган қурилма

3. Компьютер томонидан "тушунарли" тилда ёзилган алгоритм(дастур).

4. Кўрсаткични дисплей экрандаги жойлашиши (курсор)

5. Алгоритмнинг такрорий қисми(цикл)

6. Компьютер ёқилган ҳолат фойдаланувчи ҳаракатларига жавоб бермайди (қотиш)

Ёки, Novice user (kettle)

8. Fragment of text ending by pressing Enter (paragraph)

9. What kind of calculating device is jokingly called "wooden calculator"? (abacus)

10. What is the name of a collection of hardware in computer jargon? (iron, hard)

Таҳсил олувчилар учун "компьютер топишмоқлари"

1. Илгари талабалар учун бизнинг туманимизда бундай ақлли дўст йўқ эди. Энди ҳар бир уйда, ҳар бир столда у сизга ва менга ёрдамчи бўлиб хизмат этади. Бу нима? **(компьютер)**

2. Пастик, пўлат, шишадан ясалган мослама, унда процессор, РАМ, флоппи дисклар яшайди. Унинг номи нима? **(тизимли блок)**

3. Дискни ичига жойлаштиринг, энди у ишлайди ... **(флоппи диск)**

4. Агар унинг ёнидашундай эгизак дўстлар бўлмаса у сукут сақлайди. Лекин у билан бирга компьютер гапиради, қўшиқ айтади, ўйнайди. Бу эгизаклар номи нима? **(устунлар (колонка))**

5. Бундай қурилмадан фойдаланиб, сиз китобни нусхалашингиз мумкин.

У билан ҳар қандай матнлар ва расмлар рақамли бўлади **(сканер)**

6. Экрандаги кўрсатгич ҳаммани ўзига жалб қилади **(курсор)**

7. Ҳамма ҳам компьютер дастурларини яратиш жараёнини яқунлай олмайди.

Биз ушбу санъатни пухта режалаштирамиз ва жараённинг ўзи ... **(дастурлаш)** деб номланади

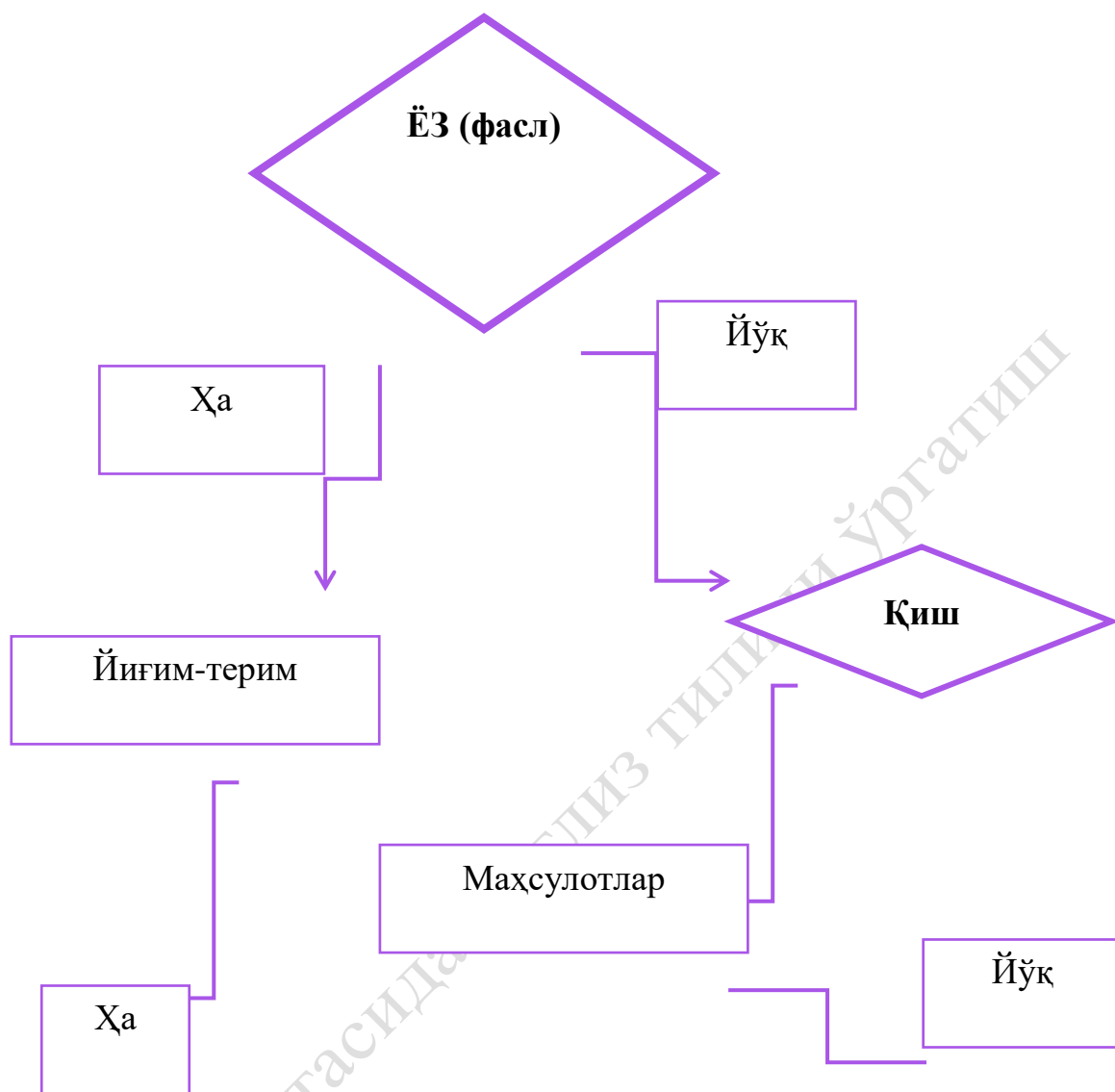
2-Гейм. БАРРЕЛ МУАММОЛАРИ

Ушбу ўйинда жамоалар навбатма-навбат бочкалардан рақамли саволларни тортиб олишади (ҳар бир жамоа учун 5 тадан савол) ва бошловчи ушбу саволларни тақдимот қилади. Саволлар учун баллар сони қийинчиликка қараб ҳар хил бўлиши мумкин. Ушбу ўйинда "омадли имконият" пайдо бўлади.

Саволлар:

1.Статистик маълумотларга кўра, уйда компютери мавжуд бўлганларнинг учдан икки қисми, ундан айнан шу мақсадда фойдаланишади. Бу нима? Жавоб: ўйинлар учун (1балл).

2.Блок-схема бўйича инглиз тилидаги мақолни шакллантиринг (2 балл).

Жавоб: Мақол: Қиш ғамини ёзда кўр – Prepare the sleigh in summer

3. Ажабланарли бўлсада, ҳеч ким ҳеч қачон ўқимайдиган матнли файлнинг номи нима? Жавоб: Readme.txt. (1 балл)

4. Бу белги Интернет даврининг ўзига хос рамзига айланди. Шунини ҳам таъкидлаш жоизки, у эски ёзув машиналарида бўлмаган, у фақат Интернет ривож-

ланиши билан пайдо бўлган. Жавоб: @ – савдо майдончаси (1 балл)

5. 1979 йил 12 апрелда эмоционал компьютерлар учун апологетлардан бири Кевин Маккензи “Message Services Group”га баъзи бир ҳиссиёт белгиларини кўрсатувчи “қуруқ” компьютер матнларини кириштишни таклиф қилиб, хат билан мурожаат қилди. Ушбу далилларга кўра 12 апрель қайси кун? Жавоб: Смайлллар куни (1 балл)

6. Армияга келган дастурчи офицернинг: “Саноқ тизими бўйича сафланинг” бўйруғига қандай савол билан мурожаат этиши мумкин? Жавоб: Қайси саноқ тизимида тузилиш керак? (1 балл)

7. Қўшиқ сатрларида келтирилган жумлалар: “Мен учун азиз бу ойналар ўчмас рангга эга.” қандай компьютер дастур ҳақида фикр билдирилган? Жавоб: Windows операцион тизими ҳақида (1 балл).

8. "Сичқонча" манипулятори пайдо бўлганида, у бир мунча вақт оғзаки тилда ишлатилган, бу ном таниқли эртақдаги қаҳрамон номи билан ишлатилган. Қаҳрамон номи қандай номланади? Жавоб: Бўғирсоқ (2 балл)

9. Гиннеснинг рекордлар китобида кўрсатилишича, Германияда ўйин ижодкорлари учун энг қатъий қоидалар мавжуд. Масалан, ўйин жараёнида компьютерли ўйинларда “ўлдирилганлар” учун “энг мудҳиш” ранг бўлиши шарт. Ушбу қоидаларга кўра, компьютер ўйинларида яшил ранг нимани билдиради? Жавоб: “тўкилган” қонни (1 балл)

10. Нима учун процессор компьютер тилида “тош” деб аталади? Жавоб: Чунки процессор чипининг ядроси юқори тоза кремний кристалидан тайёрланган (3 балл).

11. Маълумотлар базасида ёзувларни танлаш шартлари ёки, қурилма, суюқлик ва газларни қаттиқ заррачалардан тозалаш воситаси нима деб номланади? Жавоб: фильтр (2 балл).

12. XVII аср охирида таниқли италиялик кўшиқчи – Балатри Россияга ташриф буюрди. У рус халқ мусиқасига жуда қизиқиб қолди ва ҳатто рус тилини билмаслигига қарамай, баъзи кўшиқларини ёзиб олди. Балатри матнни қандай ёзиш усулини ўйлаб топди. Бу усул клавиатурада керакли тартиб мавжуд бўлмаганда ҳам ҳанузгача қўлланилади. Жавоб: **транслитерация** (3 балл) .

13. Инсонларнинг компьютерларга бўлган ишончи дарҳол пайдо бўлмаган. Ташкилотларнинг ҳисоб-китоб бўлимларида иш ҳақи ёки мукофотларнинг ҳисоб-китобларини олиб бориш учун унга мурожаат этишган. Бу нима? Жавоб: Калькулятор (3 балл).

14. График ҳолатда компьютер экранида кўчувчи тасвирга эга бўлган элемент асосида юқори даражада реклама қилинган газланган алкогольсиз ичимлик номи нима? Жавоб: Спрайт (3 балл).

15. Инглиз тилидаги қайси компьютер атамаси сўзма-сўз таржима қилинганда "башаралараро" деган маънони англатади? Жавоб: интерфейс (1 балл).

20. "Ойнани очинг – мен сизни бир оз тинчингизни бузаман ва ҳамёнингизни қуритаман." Бу нима ҳақида? Жавоб: Поп-уп онлайн реклама ҳақида (2 балл).

21. Компьютер "аждодлари" орасида ҳисоблаш билан ҳеч қандай алоқаси бўлмаган қурилма мавжуд. Бу нима? Жавоб: Жакар дастгоҳи (2 балл)

22. Дунёдаги барча шахсий компьютерларнинг учдан бир қисми шу мамлакатга тўғри келади. Жавоб: АҚШ (1 балл).

23. (1 балл) Тинимсиз статистик маълумотларга кўра, уйда компьютер мавжуд бўлганларнинг учдан икки қисми, авваламбор, ундан нима мақсадда фойдаланишади? Жавоб: ўйинлар учун.

23. Қаттиқ дискни бирлаштиргандан сўнг, қаттиқ дискдаги бўш жой ҳажми кўпаядими, камаядими ёки ўзгармайдими? Жавоб: ўзгармайди(2 балл).

24. Монохром (монохром) монитор неча рангга эга? Жавоб: иккита рангга(1 балл).

25. Уолл-стрит банкирлари орасида эскирган технологияни бир-бирларига аквариум сифатида совға қилиш модага айланди. Бу нима? Жавоб: монитор (1 балл).

3-Гейм. “РОСТМИ, ЁКИ...?”

Эшитгандан сўнг, жавоб сифатида "ҳа" сўзини ёки "йўқ" сўзини айтинг.

Саволлар:

1. Қадимги даврларда фақат иккилик саноқ тизимида ҳисобланган (йўқ).

2. Араб алифбосини хоразмлик мутафаккир (Аз Замахшарий) такомиллаштирган (ҳа).

3. Араб рақамлари араблар томонидан ихтиро қилинган (йўқ).

4. Баъзи шахсий компьютерларнинг дастлабки версияларида қаттиқ дисклар йўқ эди (ҳа).

5. Уйдаги ҳар қандай компьютер бугунги кунда "Аполлон" космик кемасининг Ойга парвозини бошқарадиган компьютернинг кучига нисбатан кўп марталик кучга эга (ҳа).

6. Компьютер корпусининг кўркамлиги шахсий компьютернинг сифати ва ишлашига фойдали таъсир кўрсатади (йўқ).

7. 1962 йил ноябрь ойида компьютер дастурида битта дефис белгисийўқолганлиги сабабли, Канавал бурнидан Венерага учирилган ракетани портлатиш зарурати пайдо бўлди (ҳа).

3-Гейм. "Сиз - менга, мен – сизга"

Жамоанинг ҳар бир аъзоси қарама-қарши ўтирган рақибига олдиндан тайёрланган саволни беради. Ҳар бир тўғри жавоб учун битта балл берилади.

4-Гейм. "Мақолни тахмин қилинг, яъни, келтирилган мақолга муқобилини топинг"

Мақолнинг тахминий кўриниши (инглиз тилида)	Мақол (инглиз тилида)	Мақолнинг тахминий кўриниши (ўзбек тилида)	Мақол (ўзбек тилида)
You can't ruin a computer with memory	You can't spoil porridge with butter	Сиз компьютерни унинг хотираси билан бузолмайсиз.	Бўтқа таъмини сариёғ билан бузолмайсиз
They do not look into the system unit for a donated computer.	They do not look at a given horse's teeth	Совға қилинган компьютернинг тизим блокига қарашмайди.	Совға қилинган отнинг тишларини ҳисоблашмайди
Small laptop, but expensive	Small spool, but expensive	Кичик ноутбук, лекин қиммат	Зар катта-кичиклиги билан ўлчанмайди, қиймати билан ўлчанади
Every cable loves its nest	Every bird loves its nest	Ҳар бир сими ўз уясини яхши кўради	Ҳар бир қуш ўз уясини яхши кўради
Explorer will bring to the	Language will bring to	Эхплорер файлга олиб	Тил Киевгача олиб боради

file	Kiev	келади	
What is removed from the Basket is lost	What fell from the cart is lost	Саватдан олиб ташланган нарса йўқолади	Аравадан тушган нарса йўқолади
Every designer praises his site	Every sandpiper praises his swamp)	Ҳар бир дизайнер ўз сайтини мақтайди	Ҳар қандай қумтепа ўзининг ботқоғини мақтайди
To be afraid of viruses - do not go to the Internet	to be afraid of wolves - do not go to the forest	Вируслардан қўрқсанг Интернетга кирма	Бўрилардан қўрқсанг, ўрмонга аборма.

4-Гейм. СИРЛИ МЕҲМОН

Ушбу ўйинда саволларни таклиф қилинган меҳмонлардан бири, масалан, ўқитувчилардан бири бериши мумкин. Саволлар ўқитилаётган мавзунинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда танлаш мақсадга мувофиқдир. Саволга биринчи бўлиб қўл кўтарган жамоа аъзолари жавоб беради. Агар улар саволга нотўғри жавоб берган бўлса, унда иккинчи жамоа худди шу саволга жавоб беради.

Таклиф қилинган меҳмон жамоаларга саволлар беради. Лекин талабалар биринчи навбатда сирли

меҳмон кимлигини аниқлаши лозим бўлади. Бунинг учун қуйидаги тахминий ёрдамчи таклифларни **келтириш мумкин.**

- Ўқитувчилик фаолиятини инглиз тили сифатида олий таълим(мактаб) да бошлаган

- Яхши кўшиқ айтади, университет спорт ишларида фаол қатнашади

- Амалий инглиз тили ўқув курсини яхши ўтади

Сирли меҳмон саволлари:

Сирли меҳмон саволлари:

1. Буюк Британиядаги шаҳар, компьютер элементларидан бири ўртасида ва 30 * 30 калибрли қурол қандай боғлиқлик мавжуд? Жавоб: **улар винчестер сўзи билан боғлиқ.**

2. Ушбу компания Токио, Париж ва Орландодаги офисларини ёпиши керак эди. Бунинг сабаби компьютер анимациясининг жадал ривожланиши. Жавоб: **Уолт Дисней студияси.**

5. Гейм. “ИНГЛИЗ ТИЛИНИ КОМПЬЮТЕР ОРҚАЛИ ЎРГАНИШ”

1. Махмудова Зиёда дастурчи бўлиб фаолият юритсада, ишдан бўш вақтида инглиз тилини ўрганишга ихлос қилиб, ижтимоий тармоқларда танаффус пайтларида инглиз тилини ўрганиш бўйича ҳаволаларни излайди. Google ва Yandexдан Зиёда – 564 та ҳавола, Ramblerдан эса, – 231 та ҳавола топди. Иш жараёни кетиши учун Google ва Yandex Ramblerга нисбатан фойдалими?

2. Алижон бир соат ичида 8 та белгидан иборат паролни йиғадиган дастур яратди. Алижон дастурнинг ягона нусхасини ўз компьютеридан очиши ва унутган 32 белгидан иборат паролни топиши учун қанча вақт сарфлайди?

3. Фойдаланувчи Мансурбек компьютер сотиб олишга қарор қилди. Компанияда янги компьютер нархи 1000 АҚШ долларини ташкил қилганлиги боис, у ўзида мавжуд бўлган компьютер жиҳозлари (қувват манбаи)дан фойдаланиб, пулини тежашни уйлади. Мансурбек компьютер қурилмасини ўзи йиғишга жазм қилди. У анакартни 100 долларга, процессорни 200 долларга, қаттиқ дискни 150 долларга ва мониторни

300 долларга сотиб олди. Қанча долларни Мансурбек тежади, агар ишнинг учинчи сониясида унинг электр таъминоти бошқа барча қисмларни ишдан чиқарган бўлса?

6-Гейм. ЛИДЕР КЕТИДАН ҚУВМОҚ

Ютқазган жамоа ўйинни бошлайди. Жамоа иккиланмасдан тезда жавоб бериши шарт. Вазифа-бир дақиқада ичида мумкин бўлган максимал баллни тўплашдан иборат.

Биринчи жамоага саволлар:

1. RGB ранг моделида қандай ранглар ишлатилади **(қизил, яшил, кўк)**

2. Ахборотни киритиш учун ишлатиладиган тугмачани бошқариш билан ишлайдиган манипулятор **(сичқонча)**

3. Интернетда .ru қўшимчаси бўлган мамлакат **(Россия)**

4. RGB палитрасидаги 0,0,255 қийматларига қайси ранг мос келади? **(кўк)**

5. Бир килобайтда неча байт бор? **(1024)**

6. Баллар тўплами шаклида тасвирни акс эттирувчи нуқталар мажмуидан иборат графикалар қандай номланади? **(растер)**

7. Тафаккур қонунлари ва шакллари фани қандай номланади? **(мантиқ)**

8. Компьютернинг ташқи хотирасидаги маълумотлар қайси шаклда сақланади**(файллар)**.

9. График операцион тизимларидаги асосий бошқарув мосламаси **(сичқонча)**

10. Ўқиётган аудиториямиздакомпьютерлар қандай тармоқ ҳосил қилади? **(маҳаллий)**

11. Чўнтакда кўтариб юриш мумкин бўлган ҳисоблаш мосламаси **(калькулятор)**

12. Компьютер ўйинларининг мухлисини қандай аташ мумкин?**(геймер)**

13. Биринчи компьютерлар қайси мамлакатда яратилган? **(АҚШ)**

14. Ахборот ташигичларидан қайси бири пицца шаклида?**(диск)**

15. Мантиқий операциялардан бири бўлмиш дизъюнкция ўзбек тилида қайси боғловчи асосида шакллантирилган? **(ёки)**

16. Ҳозирги вақтда компьютерда ишлайдиган дастур қаерда сақланади? **(оператив хотирада)**

17. 17 асрда у биринчи ҳисоблаш машинасини яратди ва дастурлаш тилларидан бири унинг номи билан аталди. Ким у? **(Блез Паскаль)**

18. Замонавий компьютер ишлаши мумкин бўлган бешта турдаги маълумот учун қандай сўз бор? **(мультимедиа)**

19. ОТМдаги машғулотлар жадвали қайси модель турига тегишли? **(жадвал модели)**

20. Бир сўз билан ташқи қурилмаларни улаш учун тизим блокининг улагичларини айтинг **(порт)**

Иккинчи жамоа учун саволлар:

1. RGB палитрасида 255, 0, 0 қайси рангга тўғри келади? **(қизил)**

2. Энг кичик маълумот бирлиги **(1 бит)**

3. Матн киритиш мосламаси **(клавиатура)**

4. Монитор экранининг ўлчами қандай **(дюйм)**

5. СМҮК ранг моделида қандай ранглар ишлатилади? **(мовий, қизил, сариқ, қора)**

6. Тасвирни график ибтидоийлар шаклида акс эттирувчи графикалар нима деб номланади **(вектор).**

7. IBM-мос компьютерлари учун график бўлмаган операцион тизимни номланг (**MS-DOS**)

8. Муаммони ҳал қилишда ҳаракатлар кетма-кетлиги (**алгоритм**)

9. Матндаги сўзларнинг белги ажратувчиси (**бўш жой**)

10. Катта ва кичик ёшдагилар орасида оммабоп компьютер дастурлари тури (**гейм-ўйин**)

11. Бутунжаҳон глобал тармоқ (**Интернет**)

12. Ўқитувчининг талаба иши ҳақидаги фикрини рақамли акс эттириши (**баҳо**)

13. Компьютерлар ишлаб чиқариш бўйича дунё миқёсида этакчи бўлган энг қадимий компания (**IBM**)

14. Мантиқий операциялардан бири бўлмиш конъюнкция ўзбек тилида қайси боғловчи асосида шакллантирилган? (**ва**)

15. Инсон ўз хотирасида сақлайдиган маълумот қандай номланади? (**операцион маълумот**)

16. Илгари ҳисоб-китоб қилиш учун ишлатилган ўлчагич қандай номланган? (**логаритмик ўлчагич**)

17. Инглиз тилида "компьютер" сўзи нимани англатади? (**ҳисоб-китоб қилиш**)

18. Географик харита қандай моделларга тегишли? **(график модел)**

19. График тасвирланган алгоритм қандай номланади? **(блок диаграммаси)**

20. Компьютерларда қандай саноқ тизими қўлланилади? **(иккилик)**

Геймлар воситасида инглиз тилини ўргатиш

Мавзу: ДУНЁ БЎЙЛАБ САЁҲАТ

Машғулот тури: Интеграллашган

Мақсад: Инглиз тилида нутқий компетенцияларни геймлар асосида ривожлантириш

Машғулот жиҳозлари: Дарслик “Spotlight ”

2. Компьютер ўйини “Travelling”

3. Компьютерли топшириқли геймлар “ Travelling”

Тил материали: "Саёҳат" мавзусидаги сўз бойлиги

Вазифалар:

1. Таълимий: геймлар орқали батафсил маълумот олиш билан матнларни ўқишни ўрганиш

2. Тарбиявий: саёҳат орқали дунёқарашни ривожлантириш, борлиқ ва теварак атрофни ўрганишга қизиқишни тарбиялаш

3. Ривожлантирувчи: танқидий фикрлашни ривожлантириш

Технологиялар: танқидий фикрлаш, тизимли фаоллик, мулоқотга йўналтирилган таълим, АКТдан фойдаланиш

Режалаштирилган натижалар

Натижаларни баҳолаш:

1. Саёҳатчининг кундалигини ўқиш (масалан: Зиг-зуг, Т/Ф, тушуниш саволлари); асосий, керакли ва тўлиқ маълумотни чиқариб матнларни ўқишни ўрганиш.

2. "Саёҳат" мавзусида янги лексик бирликларни ўзлаштириш.

3. "Саёҳат" мавзусида гапиришни ўрганиш.

4. Очкритка ёзишни ўрганиш

Метакогнитив натижалар:

1. Коммуникатив: коммуникатив қобилиятларнинг ривожланиши, коммуникатив вазифани муваффақиятли ҳал этиш учун тил ва нутқ воситаларини танлаш қобилияти, лингвистик нутқни ривожлантириш;

2. Норматив: таълим фаолиятининг мақсад ва вазифаларини қабул қилиш ва сақлаш, уни амалга ошириш воситаларини топиш, вазифани ва уни амалга ошириш шартларига мувофиқ таълим фаолиятини режалаштириш, назорат қилиш ва баҳолаш; ижодий ва изланиш характеридаги муаммоларни ҳал қилиш усулларини ўзлаштириш. Когнитив: таққослаш ва таҳлил қилишнинг мантиқий ҳаракатларини бажариш; мулоқот вазифаларига мувофиқ атайлаб нутқ сўзла-

рини қуриш; таққослаш ва таққослашнинг мантиқий ҳаракатларини бажариш; мулоқот вазифаларига мувофиқ

Бошқа халқлар маданиятига ҳурматли муносабатни шакллантириш;

Машғулотнинг бориши

Good morning, students! Nice to meet you. How are you today? I hope everybody is OK. So, let's start our work.

T: Open your books at p. 81. Look at the title of Module 5.

What topic are we going to learn in Module 5?

P1- Holidays

Song SB p. SS3 "Chill out"

T: What is the role of holidays?

P2: Holidays are necessary for people. They help to break the usual tedious routine of life and it's nice to take time off school /work and rest doing whatever you like.

T: Explain **the sayings**. Are they similar ones in your language? Choose one from below and give an example from your personal experience to illustrate its meaning.

- 1. All work and no play makes Jack a dull boy.**
- 2. He lives long who lives well.**
- 3. Live for today for tomorrow never comes.**

T: What ways of spending holidays do you know?
What kinds of things do people like doing on holiday?

T: What is the most popular way of spending holidays?

P3: **Travelling** (going to different places)

Picture on the screen

2. Тему урока формулируют ученики. (Travelling)

T: You are right. Today we will learn about travelling.

I. Evocation (мотивация, давъат)

1. Brain Storm

T: What does “**travelling**” compose?

(Pupils work in pairs to work out the idea; then the teacher writes their ideas in the **cluster** “Travelling” with possible key-words:

Travelling		
Aspect of travelling	Thick and thin questions	Answers
1. reason for travelling	Why do most people enjoy travelling?	
2. place of destination/ location	What places of destination are popular with	

	people?	
3. means of transport	What means of transport do people use by travelling and why?	
4. length of the journey	How long can the travel be?	
5. weather/season	What is the weather like in there?	
6. activities	What activities do people prefer doing while travelling?	
7. type of holiday	What kinds/types of holidays do you know?	
8. accommodation/facilities	What accommodation can people choose? What place/where can they stay in?	

	What facilities are available?	
9. preparation	What preparations can be done before the holiday?	
10. problems	What holiday problems can happen?	

2. Thick and thin questions

T: Answer my questions about travelling

1. Why do most people enjoy travelling?
2. What places of destination are popular with people?
3. What means of transport do people use by travelling and why?
4. How long can the travel be?
5. What is the weather like in there?
6. What activities do people prefer doing while travelling?
7. What kinds/types of holidays do you know?
8. What accommodation can people choose?
What place/where can they stay in? What facilities are available?
9. What preparations can be done before the holiday?

10. What holiday problems can happen?

T: Right. **Open your books at p. 82.**

T: Look at the title.

P1: Beautiful Nepal!

T: Where is Nepal situated?

P3: In Asia.

T: Look at the pictures. What can you see?

P 2: snow-capped mountains

T: How are the mountains called?

P3: The Himalayas

T: So, What can tourists do in the mountains?

P4: Tourists climb the mountains.

T: What can you say about this girl?

P5: I can see a local native person (an Asian girl)

T: What can you see in the third picture?

P6: I can see temples and monks.

T: So, Are the pictures related to the title and subtitles of the text?

P7: Yes.

T: What is the text about?

P8: About Nepal.

T: What can tourists see and do in Nepal?

P11: Tourists can climb the mountains, meet local people, visit magnificent temples and see beautiful scenery.

T: Look at the text. What is the genre of the text?

P12: It's a travel diary.

II. Realization of Meaning (мушоҳада)

T: Now you will read about the travel in Nepal.

Work in groups. Complete the table.

“Zig-zug”

T: Share your knowledge with the pupils of the other group (pupils rotate and tell each other the information they are responsible for)

Place of destination	Kathmandu	The Himalayas	Bhaktapur
The length			
Means of transport			
Accommodation			
The weather			
Local people			
Excursions activities			
Impressions/			

feelings/ emotions			
-----------------------	--	--	--

2. True/False statements

1. The weather wasn't very good when the travelers arrived in Kathmandu.
2. Kathmandu was clean and quite.
3. The view from Himalayas was great.
4. The two young boys asked the travelers for money.
5. Bhaktapur is a modern town.
6. Bisket Jatra takes place once a week.
7. Bisket Jatra lasts a week.
8. Jake and the author went back home by plane.
9. The author missed home.
10. The author didn't sleep at all during the holiday.

Тил лексикаси билан ишлаш

4. Ex. 4 A

T: Find the adjectives the author uses to describe the following.

Use your dictionary to suggest antonyms.

	Adjective	antonym
1. view	Breathtaking	Boring/uninteresting

2. scenery	Spectacular	plain
3. sunrise	Amazing	usual
4. boys	Young/friendly	Old/unfriendly
5. villagers	Poor, happy	Rich, unhappy
6. contest	Noisy	quiet
7. parade	Wild	boring
8. Bhaktapur temples	Magnificent	modest/ plain
9. pottery	Beautiful	ugly
10. campsites and hotels	Cheap	expensive
11. experiences	Amazing	ordinary

Did the author like Nepal? Prove. (He uses such adjectives as: breathtaking, spectacular, amazing, magnificent, cheap, beautiful)

T: Add other adjectives to these categories.

Tex

III Reflection

Speaking

Talking about a holiday

1. What country did the author visit? The author visited four countries in Asia including Nepal.

2. What type of holiday was it? It was backpacking holiday

3. Who was the author with? She was with Jake.

4. What was the weather like? The weather was very foggy in Kathmandu. In the Himalayas, it was hot in the bright mountain sun but quite cold in the shade. It got very cold at night.

5. What means of transport did the travellers use while in Nepal? In Nepal, they travelled on local buses, in a small plane, on foot and in a taxi.

6. Where did they stay? What accommodation did they choose? What places did they stay? They stayed in cheap campsites and hotels.

7. Which places did the author visit? What activities did they do? What did they do and see?

1. They visited the Monkey Temple near Kathmandu,

2. They went on a trekking excursion to the Himalayas, where they camped near a village called Phakding and

3. They visited Bhaktapur, where they saw the events of the annual Bisket Jatra festival and took a guided tour of the magnificent temples.

4. Finally she bought some souvenirs.

8. Did they try local dishes/food? They tried some local food.

9. Did they like the holiday/ journey? She enjoyed her journey but found it uncomfortable and tiring at times.

Suggested Answer Key

The author visited four countries in Asia including Nepal. In Nepal she went to Kathmandu where she visited the Monkey Temple. She also went on a trekking excursion in the Himalayas. Then she went to Bhaktapur and saw the events of the Bisket Jatra festival and went on a tour of the temples and finally she bought some souvenirs. She enjoyed her journey but found it uncomfortable and tiring at times.

T: There is a proverb about travelling: **Travel broadens the mind**. What Russian proverbs correspond to it? (Путешествие расширяет кругозор.)

Prove that travel broadens the mind.

While travelling people

1. discover new places and new ways of life,
2. try foreign food,
3. listen to unusual musical rhythms,
4. meet new people,
5. see interesting places in the world (other countries and continents),
6. get new experiences
7. learn about a different culture, customs and traditions and
8. understand their own culture more.

What place would you like to go? Why?

H/W: ex 8 p. 83

Imagine you are the author of the travel diary on p. 82. Write a postcard home from Nepal (50-60 words).

Write about:

1. Where are you?
2. What are you doing?

3. What can you see there?
4. Do you like it there?
5. What have you bought?

Мавзу: ДУНЁДАГИ ЭНГ ВИҚОРЛИ ҲАЙВОН

1 Топшириқ. Талабаларга Интернетдан Жирафа хақида маълумот тўплаш сўралади.

2 Топшириқ. Интернетдан жирафа сиймоси гавдаланган ўйинларни топиш ва саралаш, инглиз тилидаги ибораларни дафтарга кўчириб олиш сўралади.

3 Топшириқ. Жирафани тавсифловчи 10та таянч ибопрали сўзларни топиш ва улар асосида оғзаки монолог тузиш.

1. Расмларни номланг ва улар асосида кичик мини-ҳикоя тузинг

ТОПИКЛАР

GIRAFFES

There are different kinds of animals on our planet, and all of them are very important for it. For example, everybody knows that the sharks are dangerous for people, but they are useful for cleaning seawater. There are two types of animals: domestic (or pets) and wild. People keep pets in their homes. And some wild animals are very dangerous. Domestic animals live next to people, whereas wild animals' "homes" are forests, jungles, oceans and so on.

Giraffes are very beautiful and unusual animals. They are the tallest land animals in the world. Giraffes can reach a height of 5,5 m and a weight of 900 kg. They are famous for their long necks. But does anybody know, that giraffes have a very long tongue? They even can clean the ears with it! Giraffes are usually yellow or light brown with dark stains. Giraffes live in African savannas. They can live from 20 to 30 years. It is interesting to know, that giraffes sleep only twenty minutes at a time. They sit down on the ground and bend their long neck down.

Giraffes do not hunt. They eat leaves, grass, and fruit. Due to their long neck, they can reach the highest leaves on the trees that other animals cannot eat.

You can often meet giraffes in city Zoos. They are very friendly and all the children like them very much.

Giraffes Can't Dance

is a touching tale of Gerald the **giraffe**, who wants nothing more than to **dance**. With crooked knees and thin legs, it's harder for a **giraffe** than you would think. Gerald is finally able to **dance** to his own tune when he gets some encouraging words from an unlikely friend.

TC

Мавзу: PRESENT SIMPLE TENSE

Мақсад: PRESENT SIMPLE мавзуси бўйича лексик ва грамматик материалларни ўрганиш. Талабаларнинг касбий аудитив лаёқатини ривожлантириш

Вазифалар:

1. Таълимий: лексик бирликларни такомиллаштириш орқали PRESENT SIMPLE мавзусидаги грамматик материалларни, шунингдек, талабаларнинг фаол сўз бойлигини жамлаш; Талабаларнинг касбий аудитив лаёқатини ривожлантириш PRESENT SIMPLE мавзуси асосида ривожлантириш.

2. Амалий: Ўтилган лексик ва грамматик материалларни мустаҳкамлаш; Аудитив нутқни ривожлантириш.

Машғулот тури: Интеграллашган.

Машғулотда ишлатиладиган АКТ воситалари: Мультимедиа иловалар, ЭТВ, ЭТР.

Машғулот бориши:

Машғулотнинг ташкилий қисми

а) Ассалому алейкум, дарс мавзуси ва мақсади ҳақида хабар берамиз:

T: Good morning, pupils! I'm glad to see you. Today we are going to revise Present Simple Tense, repeat some

words and expressions, and describe our everyday life. But first of all let's do some phonetic exercises.

б) фонетическая зарядка:

Look at the board, please. You see some sounds there, let's repeat them:

[b], [r], [e], [ei]

Now look at the words with these sounds. Let's read them.

In, a, bakery, bread, A, bank, bakes, baker.

Try to make up a tongue-twister with these words.

A baker bakes bread in a bakery.

And now answer my question: What tense is used here?

P: Present Simple.

II. Основная часть урока.

1. Лексик-грамматик материалларни такроллаш.

T: Let's remember grammar rules on this theme.

P: Verb/ Vs(es)

T: Now, name me some adverbs that we must use with this tense.

P: often, always, normally, every day.

T: And what expressions do you know that can be used with this tense? Let's do the following exercise.

Task 1. Match the words:

2. Мавзу бўйича ўз фикрини билдириш қобилиятини такомиллаштириш.

T: Now look at this picture and speak about your usual day. Don't forget to use the expressions from the previous task.

P: describe a picture.

3. Грамматик материални такрорлаш.

Task 1. Now let's remember how to form negative and interrogative sentences in Present Simple.

P: Do not/Does not

Task 2. Make up negative sentences.

I speak English. She lives in a hotel. We have a nice flat. A farmer feeds hens. I am a bad pupil. Mike likes to walk the dog. Present Simple – инглиз тилида оддий совға

Present Simple "ҳозирги оддий" замон деб таржима қилинади. У ҳозирги замонда, кўпинча мунтазам ёки доимий равишда содир бўладиган ҳаракатларга ишора қилиш учун ишлатилади. Кўпинча, вақтдан фойда-

ланиш рус тилига тўғри келади, лекин баъзи фарқлар мавжуд. Биз бу ҳақда мақоламизда гаплашамиз.

Ҳозирги оддий тасдиққа тасдиқ, инкор ва саволнинг шаклланиши:

Баёнот яратиш учун сиз феълни луғатда ёзилган шаклда ишлатишингиз керак (ўйнаш, ўқиш, гапириш ва ҳ.з.):

I/we/you/they ? *work*

Агар *u / she /* олмоши ишлатилса, охирига -лар қўшилиши керак:

У ишлайди

Баъзида -s ўрнига -es охири қўшилади, агар феъл қуйидаги ҳарфлар / ҳарфларнинг комбинациясидан бирида тугаса -s

-ss ? *pass – passes*

-sh ? *wash – washes*

-ch ? *watch – watches*

-x ? *fix – fixes*

-o ? *go – goes*

-z ? *buzz – buzzes*

I/we/you/they **do not work**

Ўйқ/she/it **does not work**

Агар феъл+ у ундоши билан тугаса, у ҳолда ii га ўзгаради:

Yig'lar – ig'lar

Аммо, агар феъл + у товуши билан тугаса, лекин ҳеч нарса ўзгармаса ва –s охири қўшилса:

O'ynash – o'ynaudi

Рад этиш:

Инкорни шакллантириш учун бизга do ёрдамчи феъли ёки унинг шакли керак.

Тўлиқ шакл:

Қисқача шакли:

*I/we/you/they **don't** work*

*He/she/it **doesn't** work*

***Do** I/you/we/they like cats?*

***Does** he/she/it like dogs?*

Эътибор беринг, do ёрдамчи феълени ишлатганда, асосий феъл энди –lar тугабини талаб қилмайди, лекин бошланғич шаклда қолади – infinitive.

Савол:

Савол бериш учун бизга яна do ёки do ёрдамчи феъли керак. У жумланинг бошига қўйилиши керак:

Қисқа ижобий жавоб:

*:**Do** they live in Moscow? – Yes, they **do**.*

*Does she work? – Yes, she **does**.*

Қисқа салбий жавоб:

*:Do they live in Moscow? – No, they **don't**.*

*Does she work? – No, she **doesn't**.*

Ҳозирги оддий замон

1. Ўзгармас ҳақиқатлар:

1. Ҳозирги вақтда мунтазам ҳаракатлар (кўпинча ҳар доим, кўпинча, одатда, баъзан қўшимчалари билан)

I usually go to the gym on Mondays – Мен одатда душанба куни спорт залига бораман.

2. Ҳозирги вақтда доимий ҳаракатлар:

He lives in New York. – У Нью-Йоркда яшайди.

1. Жадваллар:

The train leaves at 10:25 – Пойезд 10:25 да жўнайди

Ҳозирги оддий бўлиш феъли

To be феъли бўлган жумлаларда биз ёрдамчи феълдан фойдаланмаймиз. Инглиз тилида бўлиш феъли 3 та шаклга эга: am олмоши учун, u / u / it олмошлари учун ва sen / биз / улар олмоши учун.

*I **am** a student.*

*She **is** a driver.*

*They **are** brothers.*

*Рад этиш учун биз **not** дан фойдаланамиз:*

*I **am not** his cousin.*

*He **is not** a traveler.*

*They **are not** relatives.*

*I **am not** = I'm not*

*He **is not** = He **isn't***

*They **are not** = They **aren't***

Саволларга to be феълини гап бошига қўямиз.

***Is** he a traveler?*

***Are** they your relatives?*

Is he your younger brother?

Тест:

Инглиз тили ҳозирги оддий замон

(The Present Simple Tense)

1. I ... that man because I ... English.

not understand... don't know

don't understand... don't know

don't understand... not know

2. ... Jane Smith ... English?

Do ... speak

Does ... speak

Is ... speak

3. ... Dad ... any brothers or sisters?

Does... has

Have....got

Does... have

4. We ... a car, but we are going to buy it.

hasn't

don't have

aren't have

5. Jack lives not far from us, but we ... him often.

don't see

not see

doesn't see

6. Don't give him cigarettes. He ... .

isn't smoke

doesn't smoke

don't smoke

7. Can you help me? I ... the way to the market.

am not know

not know

don't know

8. ... Peter ... any beer in the fridge?

Have... got

Does....have

Do... has

9. My daughter Mary ... apples, but she likes oranges.

doesn't likes

not likes

doesn't like

10. What's the matter? You ... very happy.

looks

look

11. Электрон таълимий ресурсда акс эттирилган топшириқни ўқинг ва саволларга жавоб беринг (Слайдларда Буюк Британиядаги таълим ҳақида ахборот берилди)

Education in Britain – Буюк Британиядаги таълим

Education in Britain

In England and Wales compulsory school begins at the age of five, but before that age children can go to a nursery school, also called play school. School is compulsory till the children are 16 years old.

In Primary School and First School children learn to read and write and the basis of arithmetic. In the higher classes of Primary School (or in Middle School) children learn geography, history, religion and, in some schools, a

foreign language. Then children go to the Secondary School.

When students are 16 years old they may take an exam in various subjects in order to have a qualification. These qualifications can be either G.C.S.E. (General Certificate of Secondary Education) or "O level" (Ordinary level). After that students can either leave school and start working or continue their studies in the same school as before. If they continue, when they are 18, they have to take further examinations which are necessary for getting into university or college.

Some parents choose private schools for their children. They are very expensive but considered to provide a better education and good job opportunities

Буюк Британиядаги таълим

Англия ва Уелсда мажбурий таълим беш ёшдан бошланади, лекин шу ёшгача болалар “Ўйин мактаби” деб аталадиган ўқув масканига боришлари мумкин. Болалар 16 ёшга тўлгунга қадар мактабда ўқиш мажбурийдир.

Бошланғич ва биринчи синфларда болалар ўқиш ва ёзишни, арифметиканинг асосини ўрганадилар. Бошланғич мактабнинг юқори синфларида (ёки ўрта

мактабда) болалар география, тарих, дин ва баъзи мактабларда чет тилини ўрганадилар. Кейин болалар Ўрта мактабга боришади.

Талабалар 16 ёшга тўлганда, малакага эга бўлиш учун турли фанлардан имтиҳон топширишлари мумкин. Бу малакалар CEFR бўлиши мумкин (умумий ўрта маълумот тўғрисидаги гувоҳнома) ёки "O даражаси" (Оддий даража). Шундан сўнг, талабалар мактабни ташлаб, ишга киришлари ёки ўқишни аввалги мактабда давом эттириши мумкин. Агар улар давом этса, 18 ёшга тўлганларида, улар университет ёки коллежга кириш учун зарур бўлган қўшимча имтиҳонларни топширишлари керак.

Баъзи ота-оналар фарзандлари учун хусусий мактабларни танлайдилар. Улар жуда қиммат, лекин таълим янада юқори даражада берилади ва яхши ишга жойлашиш учун зарур шарт-шароитлар мавжуд деб ишонилади.

Англияда 47 та университет, шу жумладан телевидение ва радиода таълим берадиган Очиқ университет, 400 га яқин коллеж ва олий ўқув юртлари мавжуд. Англиядаги энг қадимги университетлар –

Оксфорд ва Кембриж. Асосан, университетлар икки хил даражани беради: бакалавр ва магистр

Questions:

1. When does compulsory school begin?
2. How long does a child stay in compulsory school?
3. What subjects do children learn in Primary School?
4. What kind of exam do students have to take when they are 16?
5. Do students have to leave school at the age of 16 or to continue their studies?
6. How do private schools differ from the regular ones?
7. How many universities are there in England?
8. What is the Open University?
9. What kinds of degrees do universities award?

Vocabulary:

compulsory — мажбурий

nursery school — болалар боғчаси

exam — имтиҳон

subject — ўқув фани

university — университет

private — шахсий

opportunity — имконият

to award — бермоқ

bachelor-бакалавр

master — магистр

Геймлар воситасида ИНГЛИЗ ТИЛИНИ

ТАЛАБАЛАРДА АУДИТИВ НУТҚНИ РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН ЭТРЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

Мавзу: «Steps to your career». «Карьерангизга бўлган қадамлар»

Машғулоти тури: Аралаш

Мақсад: Мавзуларни тизимлаштириш, билим ва компетенцияларни ривожлантириш; талабаларда аудитив нутқни ривожлантириш; “Карьерангизга бўлган қадамлар” мавзусидаги лексик ва грамматик материалларни мустаҳкамлаш.

Вазифалар:

1) Талабаларда аудитив нутқни ривожлантириш учун электрон таълимий ресурс ўрганилаётган мавзуни танлаш, уни қайта кўриб чиқиш, зарур ҳолларда мустаҳкамлаш ва мақсадларни белгилаш; нутқ ўстириш ҳолатини режалаштириш ва методларини белгилаш; аудитив нутқни ривожлантиришдан кутилаётган натижани муҳокама қилиш ва баҳолашга йўналтирилади;

2) Тилабаларда тинглаб тушуниш қобилиятини, мустақил ишлаш қобилиятини, ижодий фикрлашни, мулоқотга тайёрлигини ривожлантириш.

3) Ўзгаларнинг фикрини тинглаш, эмпатияга мойиллик, бағрикенглик муносабатини тарбиялаш;

4) Лексик нутқ кўникмаларини шакллантириш ва такомиллаштириш ҳамда мавзу бўйича талабаларнинг сўз бойлигини кенгайтириш;

5) Тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш; коммуникатив компетенцияни ривожлантириш.

Машғулот жиҳозлари: аудио ёзувлар, тасмалар; компьютер; дарс мавзуси бўйича компьютер тақдими; талабалар дафтарлари; Тарқатма материаллар; проектор; экран; интерфаол доска.

Инглиз тилини ўқитишда лойиҳалаштирилаётган таълимий натижалар		
Фанга оид	Метабилишга доир	Шахсий
Нутқ фаолиятининг барча турларида "Ўз мартабангизга қа-	Ўқув фаолиятини мақсадга мувофиқлаштириш, режалаштириш, таҳ-	Мустақил изла-ниш, таҳлил қи-лиш, керакли маълумотларни тан-

<p>дамлар" мавзусида сўз бойлигидан фойдаланишни фаоллаштириш;</p> <p>"Ноаниқ олмошлар" мавзусидаги грамматик материаллар ҳақидаги билимларни мустаҳкамлаш;</p> <p>– мулоқотни қандай олиб боришни ўрганиш</p> <p>– "Касб сари қадам" мавзусида сўроқ қилиш;</p> <p>ўқитувчи ва гуруҳдошларнинг нутқини тинглаб тушуниш;</p>	<p>лил қилиш, акс этириш кўникмаларини шакллантириш;</p> <p>– ўз-ўзини баҳолаш ва ўзаро баҳолаш кўникмаларини шакллантириш;</p> <p>– чет тилини ўрганиш мотивациясини шакллантириш;</p> <p>– компьютер ускуналари билан ишлаш кўникмаларини ривожлантириш</p>	<p>лаш ва сақлаш кўникмаларини ривожлантириш;</p> <p>гуруҳда ишлашда бошқалар билан мулоқот қилиш кўникмаларини шакллантириш,</p> <p>жамоода ҳар хил ижтимоий ролларни эгаллаш;</p> <p>алоқа ҳолатини моделлаштиришда тасаввурни ривожлантириш;</p> <p>Тинглаб тушуниш саводхонлигини, фикрлаш ва ўзини тутиш маданиятини шакллантириш;</p>
--	---	---

МАШҒУЛОТ БОРИШИ

Босқичлар	Ўқитувчи фаолияти	Талабалар фаолияти
<p>Ташкилий босқич. Вазифа – талабаларни тинглаб тушунишга тайёрлаш тайёрлаш.</p>	<p>Саломлар: – Good afternoon, dear students! Sit down, please. Let’s begin our lesson Навбатчи билан ишлаш: 1. Who is on duty today? 2. What is a day today? 3. What is the weather? 4. Who is absent?</p>	<p>– Good afternoon, dear teacher. We are fine. – Today it is the 15th of March. It is Friday. The weather is ... ... is\ are absent.</p>
<p>Таълим олиш мотивацияси</p>	<p>Warm up: How are you? What is your mood today? Are you eager to start learning new topic?</p>	<p>Талабалар жавоб беради: We are fine and ready to work.</p>

<p>Машғулот мақсади ва вазифаларини белгилаш</p>	<p>Тинглаб тушуниш бўйича танланган матнлар асосида ишлаш</p> <p>-Dear students, look at the blackboard. (Надоскевысказывания Конфуция: Choose a job you love, and you will not work a day in your life." - Confucius.) So, how can you comment on the following statement? What do you think about it? What is the topic and the aim of our lesson, in your opinion?</p>	<p>Машғулот мақсади ва вазифалари тинглаб тушунишга йўналтирилади:</p> <p>-Choosing a profession is very important because you will connect your life with it. If you love your job, you are a happy person because you work not only for earning money but also for pleasure.</p> <p>-We guess the topic of our lesson is Career Choice. The aim of the lesson is to form the general knowledge on this topic and be able to express our opinion concerning our future.</p>
---	---	--

<p>Нутқни фаоллаштириш</p>	<p>Олдин олинган билимлар билан янги билимларни уйғунлаштириш</p> <p>-Your homework was to learn the new words by heart. So revise it some seconds.</p> <p>Ready? I give you the cards, your task is to match them.</p>	<p>Учащиеся работают с карточками, повторяя лексику по теме</p>
<p>Билимларни тизимлаштириш</p>	<p>Таълим олувчиларда мақсадли билим олиш тизимини шакллантириш</p> <p>-Well done! We have revised the vocabulary on the topic. You remember that on previous lessons we spoke about the formation of nouns which</p>	<p>Талабалар топшириқларни бажардилар, шу орқали мавзу бўйича ўрганган материалларни эслайдилар ва мустақамлайдилар</p> <p>Биринчи вазифа - or, -er, -ist қўшимчалари ёрдамида касб ном-</p>

	<p>describe different professions. Now let`s see what how you`ve understood that.</p> <p>-Great! You`ve managed to do the task and now you know how to form professions in English.</p> <p>Now let`s revise English pronouns neither/either.</p>	<p>ларини шакллан-тириш. Талабалар тарқатма материаллар асосида + тинглаш ва ўқиш бўйича топшириқ-ни бажарадилар (Иккинчи вазифа – жумлалардаги бўшлиқларни олмошларсиз тўлдилинг (ўқув қўлланма)</p>
<p>Билимларни янги вазиятда қўллай олиш</p>	<p>-I would like you to compare the systems of state education in Russia and in the UK.</p> <p>Ўзбекистон ва Буюк Британия таълим тизими таққосланади</p>	<p>Ўзбекистон ва Буюк Британия таълим тизими таққосланади</p> <p>Тил ўзлаштириш тизими таҳлил қилинади</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • School age • Stages of school education • Subjects pupils do at school • Examinations taken at school • Preparing for university education • Entering university • Paying tuition and living costs at university • Stages of higher education 	
<p>Хатоларни таҳрирлаш, коррекция.</p>	<p>-In order to see how you've understood the topic, we are going to do the speaking task. Please, answer my questions on the topic:</p> <p>1) What factors influence students`</p>	<p>Фаол вокабуляр асосида талабалар билимларини мустақамлайдилар</p>

	<p>choice of future career, in your opinion?</p> <p>2) What difficulties do students usually have when choosing a profession?</p> <p>3) What features are important in choosing a job?</p> <p>4) What is your dream job? How can you describe it?</p>	
Рефлексия	<p>Таълим фаолиятининг якуний натижаларига эътибор қаратиш.</p> <p>Талабаларнинг машғулотдаги фаолиятини таҳлил қилишга ўргатиш</p> <p>-At the end of the lesson let`s make some conclusions on the topic "Steps to</p>	<p>Ўрганилган мавзуюзасидан савол-жавоблар:</p> <p>-We have thoroughly studied the topic "Steps to your career". Now we know and are able to: express our opinions on this topic, speak about different</p>

	your career”.	professions, apply grammar material and understand our future more clearly.
Уйга топшириқлар	Уйга топшириқ бериш At home you need to revise all vocabulary and grammar material on the topic.	Тинглаб тушуниш бўйича талабалар савол беришади
Натижалар сарҳисоби	Натижалар. - Now you know how to form your future career. Your marks are... I like your work today! The lesson is over, goodbye.	Хайрлашув -Goodbye! See you next week!

Write the translation to each notion.

1. resume
2. curriculum vitae
3. to apply for a job
4. permanent
5. temporary
6. full-time job
7. part-time job
8. applicant
9. advanced technologies
10. duties/responsibilities at work
11. tuition
12. salary

СЎЗЛАРНИ ТЎҒРИ ТАЛАФФУЗ ЭТИШ

1 топшириқ. Нуқталар ўрнига мос сўзларни танлаб, гапларни тўлдилинг

Fill in the gaps and complete the sentences. Use either... or, neither... nor, both... and.

1. I drink ... coffee ... hot chocolate.

2. I didn't like the new book. It was ... interesting ... useful.

3. I invited two friends, but ... Liz ... Jane could come to the party.

4. Granny promised me a nice dessert. It will be ... a chocolate cake ... an apple pie.

5. Last year I visited ... London ... St Petersburg.

6. Alex will phone me ... at five o'clock ... at six o'clock.

7. No, thank you. I'll have ... tea ... coffee.

8. - Did anybody come to see you last week?

- Nobody did.... Julia... John was there.

9. - Have they arrived yet?

- No, they haven't. But I expect them... today... tomorrow.

10. Borrow some money from your friends.... Ann... Mary will help you.

Машғулот ишланмаси

МАВЗУ: ТАРИХ САҲИФАЛАРИ

Машғулот мақсади: Талабаларнинг инглиз тили машғулотларида тинглаб тушуниш лаёқатини ривожлантириш; тарихий соҳага оид тушунчаларини кенгайтириш

Вазифалар:

1) "Тарих саҳифалари: ўтмиш билан ҳозирги алоқаси" мавзусидаги лингвистик ва маданий материалларни умумлаштириш.

2) Мавзу бўйича билимларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш.

3) Нутқ фаолиятининг барча турларида: тинглаш, гапириш, ўқиш ва ёзишда мавзу бўйича инглиз тилидан амалий билим кўникма ва малакаларини ошириш.

4) Чет тилини ўрганишга қизиқишни ошириш.

Тарбиявий жиҳат:

"Тарих саҳифалари: ўтмиш билан ҳозирги алоқаси" мавзусидаги лингвистик ва маданий материалларни умумлаштириш.

талабаларнинг коммуникатив маданиятини шакллантириш, оғзаки; тақдимотлар маданиятини ривожлантириш;

нутқда, монолог ва диалогик нутқ малакаларини ошириш;

"Тарих саҳифалари" мавзусида сўз бойлигидан фойдаланишни фаоллаштириш;

ўқишда, умумий мазмунини тушуниш учун ўқиш кўникмаларини ривожлантириш;

тинглашда, аудио матннинг асосий мазмунини чиқариш кўникмаларини ривожлантириш;

грамматикада феълнинг замон шаклларини ва сўз ясаш усулларини такрорлаш;

ёзма фикрлаш элементлари билан баёнотлар ёзиш қобилиятини шакллантириш.

Ривожланиш жиҳати:

мулоқот қобилиятини, мустақилликни, ҳамкорлик қилиш қобилиятини ривожлантириш;

мантиқий баён қилиш, хулосалар чиқариш қобилиятини ривожлантириш;

фанлараро алоқаларни (тарих билан) ва ўқувчиларнинг билим қизиқишларини ривожлантириш;

мавзу бўйича чет тилидаги матнларни оғзаки ва ёзма идрок этиш маданиятини ривожлантириш;

тарихий жараёнга таъсир кўрсатган таниқли шахсларнинг таржимаи ҳоли билан чет тилли ауди-

торияни таништириш кўникмаларини ривожлантириш;

муҳим тарихий воқеалар билан таништириш.

Касбий компетенцияларини ривожлантириш:

талабаларнинг инглиз тилини ўрганишга қизиқшини сақлаб қолиш;

тарихга ҳурматли муносабатни шакллантириш, ўтмишсиз келажак ёъқлигини тушуниш ва ҳар бир инсон тарихнинг боришига таъсир қилиши.

Машғулот босқичлари

1 босқич: Кириш.

Саломлашиш ва талабалар олдида машғулотнинг мақсад ва вазифаларини белгилаш.

Today at our lesson we are to do a lot: first listen to my project work and watch my presentation, then read a text and do a grammar and lexical exercise, translate from Russian into English to practise interpreting skills and to enlarge your thematic vocabulary, discuss an important problem and finally make a conclusion.

2 босқич: Машғулотнинг асосий қисми.

Тинглаб тушуниш

Талабаларга электрон ишланмадаги слайдлар намойиш этилади ва янги сўзларни тўғри талаффуз этиб, тингалб тушуниш талаб этилади.

The year 2012 known as the year of the 200th anniversary of the defeat of **Napoleon's army** is announced as the year of history. That's why the great anniversary of the victory in the war of 1812 has been widely celebrated throughout the country.

So the theme of the war of 1812 for our today's lesson was chosen by me not by chance. There were several reasons. First of all, the citizens of our town as well as other Russian people took an active part in different battles for our motherland. Podolsk region always responded to its call for support and help and the war of 1812 didn't become the exception. Secondly, Podolsk region rightly feels its participation in the significant period of our country as the living proofs of those heroic days are recorded everywhere. They are in the saved names of the nearby settlements through which the Russian army had driven, in the names of the streets of the town: Bagration Street, Raevsky Street, Davidov Street,

Dorohov Street, Borodinskaya Street, in the 20-meter column with the winged archangel Michael at the top devoted to the Russian army and the commander-in-chief Michael Illarionovich Kutuzov whose relatives had their estate in the present-day part of Podolsk and who stayed in **Podolsk** for a few days to concentrate the Russian forces before the important military events, in the settlement of Dubrovitsy whose owner Matvey Alexandrovich Dmitriev-Mamonov went down in history because during the Patriotic war of 1812 he took an active part in the forming of the national volunteer corps, made great financial donations of his own free will for those corps, participated in the battle actions against the enemy.

Dubrovitsy is a little settlement in the suburbs of **Podolsk** known to everybody not only in our town but far beyond it. It is famous for its church which is the unique architectural monument of the Italian early baroque that you can't see anywhere else in Russia visited by many tourists from different parts of our country. This church was built in 1690-97 by Italian masters on the invitation of its owner prince Boris Alexeevich Golitsinsky, the highly influential person of his time, the tutor of Peter the Great himself. The architects didn't try to adapt the church to the

Russian style. As a result they created an astonishing building that could look rather natural in Rome or in Naples than among the snow of Russia. However, the church is striking and wonderful.

It is common knowledge that one of the famous estate owners of this settlement after Boris Alexeevich Golitsinsky was Matvey Alexandrovich Dmitriev-Mamonov, who got it in 1788 as a present from Catherine the Great.

Two centuries have passed, there were many important for Russia events but the memory about the victorious year of 1812 is still fresh. The war of 1812 is fairly called patriotic, so much was the power, strength and force of the displayed national patriotism, so great was the spiritual unity of the society raised to defend the native land against the enemy.

And our lesson today will be devoted to the patriotic feat of arms of Matvey Alexandrovich Dmitriev-Mamonov, who tried as well as other people to glorify the motheland by their bravery but unfortunately was unfairly forgotten.

On the 6th of July 1812 the Russian emperor Alexander the First signed the declaration about the foundation of people's volunteer corps. Then Mamonov stated he was

ready to spend all his income on the military needs. The emperor suggested organizing his own regiment of horse on that money. Matvey Alexandrovich agreed. Then his was secretly called a hero and a true patriot of the country. The contemporaries appreciated his noble impulse. Even Alexander Pushkin wrote about it in his unfinished novel "Roslavl". So in such a way the forming of the national corp named "Moscow Cossack corp of count Dmitriev-Mamonov" was initiated.

The regiment of the count was getting ready for the battle at Borodino and was reserves. The members of the volunteer corps who had been shown a few weeks before just the simplest ways of using the weapons were brought to the rear.

Уйга вазифа: Қайси тарихий қахрамонлар хақида биласиз. Кейинги машғулотга материал танлаб, уни тўғри ўқишга ва тўғри талаффуз қилишга ўрганиб келинг.

ҚИСҚАРТМА ГАПЛАР

Мақсад: Қисқартма гаплар асосида талабаларда тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш

1 Топшириқ. Сўз ва ибораларнинг тўлиқ ва қисқартма шаклини ўқинг. Уларни тўғри талаффуз этинг.

2 Топшириқ. Инкор гапларнинг тўлиқ ва қисқартма шаклини ўқинг. Уларни тўғри талаффуз этинг

3 Топшириқ. Сўзларни тартиб бўйича тўғри жойлаштиринг ва гап тузинг.

Affirmative

Long form
form

Short

I **have got** I've **got**
You **have got** You've **got**
He **has got** He's **got**
She **has got** She's **got**
It **has got** It's **got**
We **have got** We've **got**
You **have got** You've **got**
They **have got** They've **got**

Look at the pictures and write sentences with **have got** or **has got**.

Then write **negative** and **interrogative** sentences, as in the example.

1. The boy has got a bike.
  2. The boy hasn't got a bike.
  3. Has the boy got a bike?
- (boy / bike)

Gen

Negative

Long form

- 🚗 I **have not got**
- 🚗 You **have not got**
- 🚗 He **has not got**
- 🚗 She **has not got**
- 🚗 It **has not got**
- 🚗 We **have not got**
- 🚗 You **have not got**
- 🚗 They **have not got**

Short form

- 🚗 I **haven't got**
- 🚗 You **haven't got**
- 🚗 He **hasn't got**
- 🚗 She **hasn't got**
- 🚗 It **hasn't got**
- 🚗 We **haven't got**
- 🚗 You **haven't got**
- 🚗 They **haven't got**

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 10 май. 18 (778)-сон, 313 модда. –Б. 18-24.

2. Абакумова С.И. Творческое чтение. Опыт методики чтения художественных произведений в школах начального типа. – Брокгауз-Эфрон: Эфрон, 2008. – С. 92.

3. Абаева Г.Б. Педагогическое обеспечение эстетического воспитания детей среднего школьного возраста во внеучебной деятельности общеобразовательного учреждения: Дис. ... канд. пед. наук. – Тверь, 2014. – 170 с.

4. Абдуллаева М.А. Коммуникативная методика обучения иноязычной грамматике на начальном этапе языкового факультета (на материале Present Continuous, Present Perfect английского глагола): Дисс ... канд. пед. наук. – Ташкент, 2004. – 189 с.

5. Абдуллаева Ш.А. Совершенствование качества образования в системе переподготовки и повышения квалификации педагогических кадров. Белгород: Практическая психология и педагогика, 2019. - №4. - С. 17-20.

6. Азизова Г.Г. “Олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларининг касбий-педагогик фаолиятини такомиллаштириш (инглиз тили материаллари мисолида) фалсафа фанлари (PhD) доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган дисс...-Самарқанд, 154 б.

7. Алиев С.Н. Научно-педагогические основы формирования профессиональной компетенции будущих учителей иностранных языков в педвузах Республики Таджикистан (на материале английского языка): дисс. ... д-ра пед. наук. – Душанбе, 2009. – 374 с.

8. Анварова В.Ж. Узлуксиз таълим тизимида ҳамкорлик педагогикаси. Халқаро конференция материаллари. 2014 йил 12-13 ноябрь. – Т.: 2014. – 192-193 б.

9. Андреев В.И. Педагогика: учебный курс для творческого саморазвития. 2-е изд. - Казань: Центр инновац. технологий, 2000. - 608 с.

10. Азимова Н. Э. Бўлажак касб таълими ўқитувчисини маънавий-ахлоқий тарбиялаш технологияси. фалсафа фанлари (PhD) доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган дисс... ав. -Т.: 2016. – 22 б.

11. Аҳмедова Д.Г. Инглиз ва форс тили сўз туркумларининг газета матнларидаги функционал ва услубий хусусиятлари. - Т.: 2015. – 24 б.

12. Ахмедова Г.У. Педагогические условия формирования общечеловеческих нравственных ценностей средствами иностранного языка: на материалах вузов Республики Таджикистан: Дисс. ... канд. пед. наук. – Душанбе, 2009. – 172 с.

13. Ахмедова Л.Т. Теория и практика обучения профессиональной русской речи студентов-филологов. – Т.: Фан ва технология, 2013. – 200 с.

14. Бакланов П социальная оценка качества и востребованность образования / Под ред. Осипова Г.В. – Москва, 2020, - 255 с.

15. Бегматова Н.Х. Информатика ўқитиш методикаси. – Т.: 2019,-1216.

16. Бейсенбеков Ж.Г. Педагогические основы методики организации занятий кружка по изучению английского языка: Автореф. ис. ... канд. пед. наук. – М., 2009. – 22 с.

17. Белоног Д.С. Формирование познавательной самостоятельности у будущих учителей иностранного языка в личноно ориентированном обучении: Автореф. дисс. ... канд. пед. наук. – Воронеж, 2009. – 24 с.

18. Бурдина Е.А. Самосовершенствование преподавателя высшей школы в процессе изучения научно-педагогической деятельности известных ученых-естествоиспытателей: Автореф. дисс. ... канд. педаг. наук. – Москва, 2005. – 24 с.

19. Бўронов Ж. Инглиз ва ўзбек тиллари қиёсий грамматикаси. – Т.: 2007. – 284 б.

20. Бушуй М. Язык и действительность. – Ташкент: Фан, 2015. – 144 с.

22. Веселова Ю.С Сборник тренировочных и проверочных заданий. - М.: Мысль, 2018. -178 с.

23. Вербицкая М.У. О преподавании иностранных языков с учётом результатов единого государственного экзамена. - М.: Издательский центр "Вентана-Граф, 2020. - 422 с.

24. Выготский Л.С. Педагогическая психология. - М.: Педагогика-Пресс, 2009. - 536 с.

25. Гайфутдинова А.Р. Проектирование и реализация педагогических условий развития творческой активности студентов в вузе: (в процессе обучения иностранному языку): Автореф. дисс. ... канд. пед. наук. - Казань, 2016. - 25 с.

26. Галкин А.Л., Максимова Н.И. Аспекты мотивации обучения студентов в Горном университете // Горный информационно-аналитический бюллетень. - 2014. - № 4. - С. 361-370.

27. Гильманова Т.М., Бакланов П.А. Художественный аспект в активизации деятельности студентов в процессе изучения иностранного языка // Вестник Челябинского государственного университета. 2012. - № 5. - С. 16-18.

28. Бакланов П.А. Оптимизация обучения иностранному языку с помощью игровой ситуации / <https://kpfu.ru/portal/docs/F247506420/Baklanov.Pdf>

29. Джураев Р.Х. Таълимда интерфаол технологиялар. - Тошкент, 2010. - 87 б.

30. Ермолаева Е.В. Становление и развитие раннего школьного обучения иностранным языкам в оте-

чественном образовании: Дисс. ... канд. пед. наук. – Ульяновск, 2010. – 162 с.

31. Еремеева В.Д., Хризман Т.П. Нейропсихология: Мальчики и девочки. - Санкт-Петербург: Сила, 2020. – 242 с.

32. Ибрагимова Ф.Х. Бўлажак ингиз тили ўқитувчиларининг касбий компетенцияларини Англия маданиятига қизиқтириш орқали такомиллаштириш. Пед. фан. бўй. фалсафа фанлари доктори (Phd) илмий даражасини олиш учун бажарилган дисс... (13 0001) - Т.: 2017. 134 б.

33. Жалолов Ж.Ж. Чет тил ўқитиш методикаси. – Т.: 2012. – 427 б.

34. Жуманазаров У.У. Таълимни ахборотлаштириш шароитида бўлажак инглиз тили ўқитувчиларининг фразеологик компетенциясини ривожлантириш. Пед. фан. бўй. фал. д-ри (PhD) ... дисс. автореф. – Ташкент, 2019. – 57 б.

35. Кудрявцева С.В. Нейропедагогика. – М.: Владос, 2019. – 234 с.

36. Кошман Т.И. Тексты для аудирования по английскому языку с проверочными заданиями - Ростов-на-Дону: Феникс, 2007. - 61 с.

37. Зайцева И.П. Современная драматургическая речь: структура, семантика, стилистика: автореф. Дисс. ... д-ра филол. наук. – Москва, 2002. – 35 с.

38. Зимняя И.А. Педагогическая психология: учебник для вузов. 3-е издание, пересмотренное. – Москва: 2010. – 448 с.

39. Икромхонова Ф.И “Инглиз тилидан коммуникатив-когнитив корректив курс назарияси ва амалиёти (нолисоний олий ўқув юртлари мисолида)” дисс. п.ф.д. (PhD), 2018. – 154 б.

40. Иванова Марина Аркадьевна Педагогические условия обучения английскому языку в профессиональных целях. -М.Ж.: «Науки об образовании»/ <https://cyberleninka.ru/a> Мурожаат вақти: 2020 11.11.

41. Каменецкая А.А. Подготовка учащихся в магистратуре к публикационной деятельности / А.А.Каменецкая // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2018. – № 5. 2. 3.

42. Кузнецова Елена Викторовна Изучение английского языка/: ivspb@bk.ru, e-mail: el_kuznetsova@mail.ru

43. Полякова Т.Ю. Методические указания по организации самостоятельной работы в курсе обучения иностранному языку в магистратуре / Т.Ю. Полякова, А.А. Каменецкая. – М.: МАДИ, 2016. 4.

44. Маматкулов Х.А. Педагогларда хорижий тиллар бўйича касбий компетентликни ривожлантиришнинг ахборот-методик таъминотини такомиллаштириш: Пед. фан. бўй. фал. д-ри (PhD) ... дисс. автореф. – Т.: 2018. – 47 б.

45. Москвина Н.В. Межполушарные асимметрии и индивидуальные различия человека. - М.; Логос, 2020. - 178 с.

46. Москвин В.А. Нейропедагогика как прикладное направление педагогики и психологии. - М.: Логос, 2017. - 234 с.

47. Мусурмонова О. Маънавий қадриятлар ва ёшлар тарбияси. – Тошкент: Ўқитувчи, 2011. – 197 б.

48. Одилова Г. К. Инглиз ва ўзбек мумтоз шеърляти таржималарида адекватлик муаммолари. Пед. фан. бўй. фан. д-ри (PhD) ... дисс. автореф. – Т.: 2018. – 47 б.

49. Рискулова К.Д. Бўлажак инглиз тили ўқитувчилари социолингвистик компетентлигини шакллантириш тизими: Пед. фан. д-ри (DSc) ... дисс. автореф. – Т.: 2018. – 44 б.

МУНДАРИЖА

КИРИШ	3
Геймификация нима? Ундан таълим жараёнида қандай фойдаланиш мумкин?	6
Таълим жараёнида геймификация тамойиллари	8
Геймларни таълим жараёнида қандай қўллаш мумкин?	13
“Омадли имконият” гейми	23
Тахсил оловчилар учун “Компьютер топишмоқлари”	26
Гейм. Баррел муаммолари	27
Гейм. “Ростми, ёки...?”	32
Гейм. Сирли меҳмон	35
Гейм. “Инглиз тилини компьютер орқали ўрганиш”	37
Гейм. Лидер кетидан қувмоқ	38
Дунё бўйлаб саёхат	43
Геймлар асосидаги машқлар “Zig-zug”	50
Talking about a holiday	53
Дунёдаги энг виқорли ҳайвон	56
GIRAFFES	57
Giraffes Can't Dance	58
PRESENT SIMPLE TENSE	60
Education in Britain	68

Талабаларда аудитив нутқни ривожлантириш учун этрлардан фойдаланиш.....	73
Сўзларни тўғри талаффуз этиш.....	84
Қисқартма гаплар.....	92
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.....	95

Геймлар воситасида инглиз тилини ўргатиш

Илмий нашр

ШАВКИЕВА ДИЛҒУЗА ШАКАРБОЕВНА

**ГЕЙМЛАР ВОСИТАСИДА ИНГЛИЗ
ТИЛИНИ ЎРГАТИШ
(1-босқич талабалари учун)**

Ўқув-методик қўлланма

Муҳаррир: Илҳом Йўлдошев
Мусаҳҳиҳа: Назокат Саъдуллаева
Техник муҳаррир: Беҳзод Болтабоев

«MUMTOZ SO‘Z»

ойлавий корхонаси нашриёти
Манзил: Тошкент, Бешқайрағоч кўчаси, 156 уй.
Тел.: 99 847 12 12

Босишга рухсат этилди 06.09.2021
Қоғоз бичими 60x84 1/16. Офсет қоғози
Times New Roman гарнитураси. Ҳисоб-нашриёт табоғи 6,0.
Шартли босма табоғи 6,05. Адади 200

«MUMTOZ SO‘Z»

ойлавий корхонаси босмахонаси
Манзил: Тошкент, Бешқайрағоч кўчаси, 156 уй.
Тел.: 99 847 12 12